

Hammersholm

På næsten hver eneste klippe på Hammersholm er der helleristninger fra bronzealderen. Foruden skibe, hjulkors og skåltegn ses der blandt ristningerne også nogle heste. Hesten var et helligt dyr i bronzealderen fordi den guddommelige hest, solhesten, trak solen over himlen om dagen og gennem underverdenen om natten. Både solhesten og skibet var i bronzealderen vigtige elementer i forklaringen af solens cyklus og skiftet mellem dag og nat.

I området omkring Hammersholm er landskabet i øvrigt fyldt med spor efter senere tiders stenbrydning. På den markante klipperyg Langebjerg er der flere små stenbrud. Bag Langebjerg ses de lodrette vægge fra det store stenbrud på Hammeren - idag kaldet Opalsøen, et fredet naturområde. Den industrielle stenbrydning startede her i 1873. Ved stenbrydningen gik mange helleristninger tabt, og på Hammersholm kan man flere steder se de gamle stenbruds skarpe kanter, der når faretruende tæt på helleristningerne.

Velkommen til Madsebakke Hammersholm

Mellem Hammershus og Allinge-Sandvig ligger et enestående område med helleristninger fra bronzealderen. Store dele af landskabet ved Madsebakke og Hammersholm er sikret gennem fredninger, ligesom helleristningerne er beskyttet i henhold til museumslovens bestemmelser om fredede fortidsminder

Ved at følge de afmærkede stier kan du opleve det flotte landskab, og få fortalt historien om helleristningerne på Nordbornholm. Forskellige steder ved Madsebakke og Hammersholm er der opstillet informationsskilte, så du kan læse nærmere om bronzealderen, motiverne på helleristningerne og deres betydning.

Ved udvalgte helleristninger kan du scanne QR-koden med din smart-phone, gå på opdagelse efter helleristningerne og selv prøve at finde de tusindårige ristninger på klippefladerne.

Bornholms Museum

Foreningen Bornholm

Madsebakke

Madsebakke Hammersholm

Denne folder om helleristningerne ved Madsebakke og Hammersholm er udarbejdet i et samarbejde mellem Kulturstyrelsen, Naturstyrelsen, Bornholms Regionskommune, Bornholms Museum og Foreningen Bornholm.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

www.nst.dk • Tlf: 7254 3000

I bronzealderen var landskabet et kulturlandskab med kornmarker og græsningsområder. Klipperne med helleristningerne omkranser den bedste jord, som strækker sig fra Hammersholms højdedrag ned til kystzonen ved Madsebakke. De mange helleristninger gjorde landskabet helligt, og hver ristning havde sin fortælling.

Madsebakke

Klipperne ved Madsebakke rummer Danmarks største helleristningsfelt, og på fladen kan man se 14 helleristninger med skibe. I bronzealderen var skibet det vigtigste transportmiddel, og det var kun ved hjælp af skibet man kunne skaffe sig den eftertragtede bronze. Bronzen brugte man til at støbe genstande, som eksempelvis lurerne og Solvogner fra Odsherred på Sjælland. På Madsebakke kan

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Madsebakke Hammersholm

1208 Grafisk tilrettelægning og kort: Parabole. Tryk: Scanprint A/S. Denne tryksag bærer det nordiske miljømærke Svanen. Licensnr. 541 006

man også se andre hellige figurer på klippefladen som skåltegn, fodspor, cirkler og hjulkors. Hjulkorset blev opfattet både som et solbillede og et hjul med fire eger. Hjulet var et symbol på solens bevægelse rundt og rundt - gennem årstiderne og gennem døgnnet. Arkæologiske undersøgelser har vist, at Madsebakke har været en gammel helligdom gennem årtusinder.

Samuelshøj

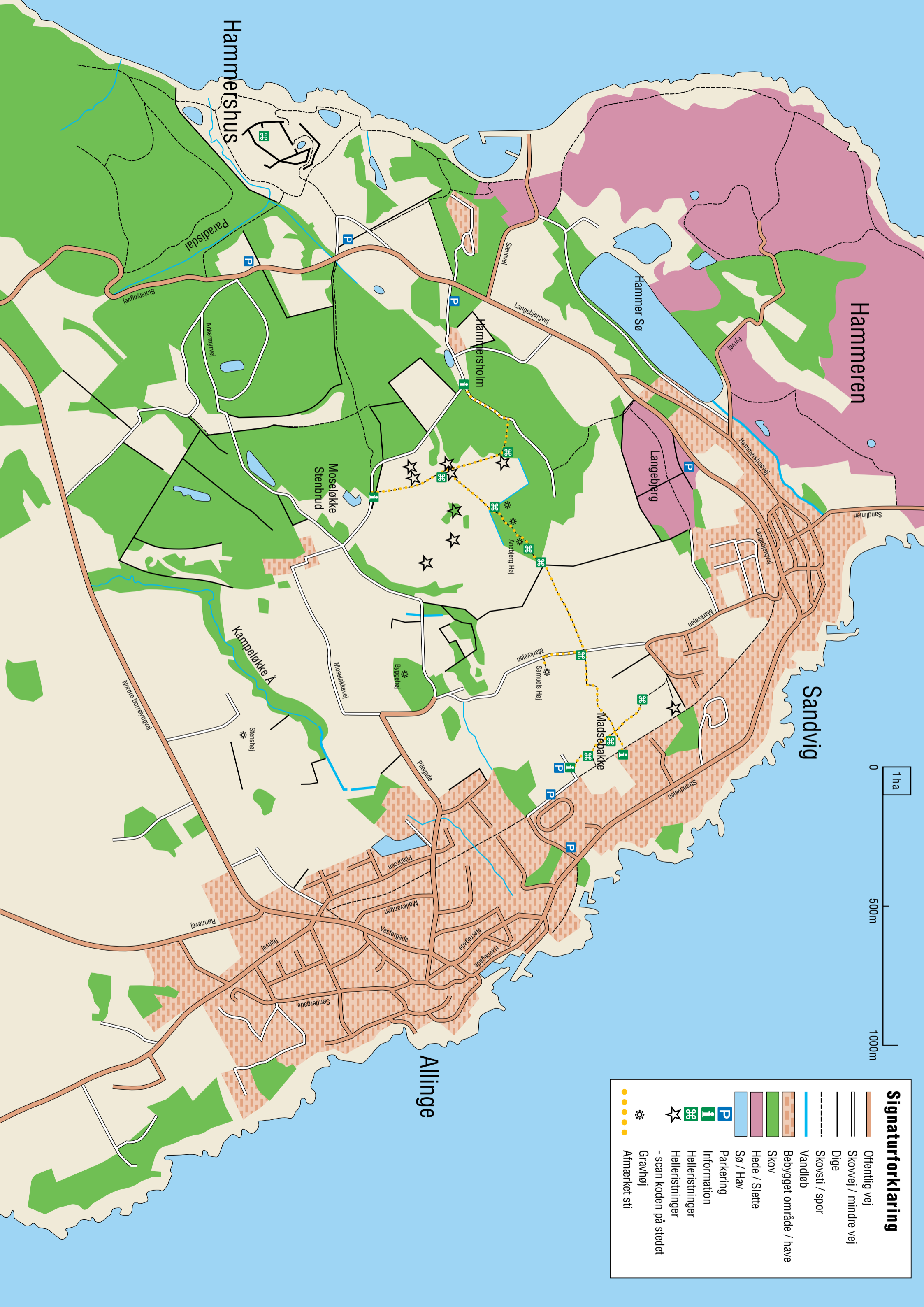
I 1819 blev Samuelshøj opmålt og tegnet. Dengang var højen godt 11 m i diameter og knap 3 m høj. Højen kan gå tilbage til bronzealderen, og på gravhøjen har der stået to bautasten. Efter registreringen i begyndelsen af 1800-tallet blev området opdyrket, og gravhøjen forsvandt. I dag er højen igen markeret i landskabet.

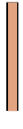

Madsebakke - Hammersholm

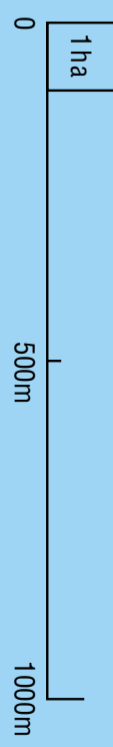
Ved Bornholms nordspids, hvor land og hav mødes, findes et af Nordens vigtigste områder med helleristninger fra bronzealderen (1700-500 f. Kr.). Endnu i dag kan man gå på opdagelse i landskabet og finde sporene efter en for længst forsvunden religion, hvor skibet var det centrale motiv. Skibet var et solskib, som sikrede solens evige bevægelse. Både ved Madsebakke og på Hammersholm kan man se ristninger i klippefladen, hvor bronzealder-folket har gengivet billeder af solskibet.

Signaturforklaring

- Offentlig vej
- Skovvej / mindre vej
- Dige
- Skovsti / spor
- Vandløb
- Bebygget område / have
- Skov
- Hede / Slette
- Sø / Hav
- Parkering
- Information
- Helleristninger
- Helleristninger
- - scan koden på stedet
- Gravhøj
- Afmærket sti

Hammeren

Sandvig

Allinge

Hammershus

Hammer Sø

Hammersholm

Moseløkke Stenbrud

Kampeløkke Å

Madseløkke

Paradisdal

Stenshøj

Rønnevej

Nordre Borreløkkevej

Aihemruvvej

Sløssvej

Mosevej

Pilegade

Plebroen

Møllervangen

Vestergade

Nørregade

Hånegade

Søndergade

Tøjvej

Byggehøj

Sannuvs Høj

Markvejen

Strandvejen

Markvejen

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej

Langebjergvej